

Högskolan i Borås
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Maria Södling
08-563 085 78
Maria.sodling@hsv.se
BESLUT

2010-06-29
Reg.nr 641-1387-10

Beslut om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå inom området biblioteks- och informationsvetenskap

Högskoleverket beslutar att ge Högskolan i Borås tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området biblioteks- och informationsvetenskap.

Ansökan och ärendets hantering

Högskolan i Borås har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området biblioteks- och informationsvetenskap. För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande sakkunniga: professor Gunilla Widén, Åbo Akademi, professor Maija-Leena Huotari, University of Oulu, professor Reijo Savolainen, University of Tampere och professor Birger Hjørland, Danmarks Biblioteksskole. Professor Christina Ullenius har fungerat som moderator. Underlag för bedömningen har varit högskolans ansökan samt intervjuer med representanter för högskolan vid en hearing i Stockholm den 5 maj 2010. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömningen har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de bedömningsgrunder som Högskoleverket har utarbetat. De sakkunnigas bedömning är att högskolan ska beviljas tillstånd att ge examina på forskarnivå inom området biblioteks- och informationsvetenskap. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Med hänvisning till 6 kap. 5 b § högskoleförordningen (1933:100) lämnar Högskoleverket även tillstånd att utfärda masterexamen inom samma område.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Högskolan i Borås tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området biblioteks- och informationsvetenskap.

Högskoleverket beslutar också att ge Högskolan i Borås tillstånd att utfärda masterexamen inom samma område.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Anders Flodström efter föredragning av utredaren Maria Södling i närvaro av huvudsekreteraren Lena Adamson, pressekreteraren Kristin Lindqvist och avdelningschefen Magnus Hjort. I ärendets beredning har även utredaren Andrea Amft medverkat.

Anders Flodström

Maria Södling

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
De sakkunniga

Utlåtande för ansökan om tillstånd att examinera på forskarnivå inom området biblioteks- och informationsvetenskap, Högskolan i Borås

Område: biblioteks- och informationsvetenskap

Ingående forskarutbildningsämne där utbildningen initialt kommer att anordnas: biblioteks- och informationsvetenskap

Område för examenstillstånd

Biblioteks- och informationsvetenskap vid Högskolan i Borås är den största forsknings- och utbildningsmiljön inom ämnet i Sverige och ingår som en del i högskolans sex profilmråden. Området för examenstillstånd sammanfaller med forskarutbildningsämnet biblioteks- och informationsvetenskap, som kan beskrivas som ett tvärvetenskapligt ämne med fokus på informationsförsörjningens olika aspekter. Genom ett långvarigt avtalsbaserat samarbete med Göteborgs universitet har Högskolan i Borås sedan 1998 på plats bedrivit forskarutbildning i biblioteks- och informationsvetenskap.

Forskningen inom biblioteks- och informationsvetenskap vid Högskolan i Borås har tre tyngdpunkter: informationsanvändning och informationsbeteende, digitalisering och digitala bibliotek samt bibliotek, kultur- och informationspolitik. Dessa representerar flera kärnområden inom forskarutbildningsämnet biblioteks- och informationsvetenskap och är relevanta för områdets examenstillstånd. Ett flertal forskningsprojekt med olika finansiärer är knutna till dessa. Områdets omfattning och avgränsning är rimliga, samtidigt som det finns utrymme att fördjupa området ytterligare. Det finns en tydlig strategi för att vidareutveckla forskningsområdet och fördjupa det med inriktningar såsom kunskapsorganisation (knowledge organisation) och informations- och kunskapshantering (information and knowledge management) samt genom att samarbeta med andra enheter vid högskolan, till exempel med pedagogik. Det sammantagna intrycket är att det finns goda möjligheter att utveckla området ytterligare. Biblioteks- och informationsvetenskap har en aktiv dialog med biblioteksfältet och samhället och bidrar till högskolans samverkan med den tredje sektorn.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att högskolans argumentation för området för examenstillstånd är tillfredsställande.

Högskolans kvalitetsarbete

Högskolan har höga ambitioner för kvalitetsarbete och för utvecklingen av forskarutbildningens kvalitetskultur. Kvalitetssäkringsarbetet är systematiskt organiserat. Högskolans ledning har genom aktiva åtgärder visat att de tar ansvar för forskarutbildningen inom området. Vid högskolan finns ett gemensamt kvalitetsråd. Inom området biblioteks- och informationsvetenskap har forsknings- och utbildningsnämnden det övergripande ansvaret för utveckling och samordning av kvalitetssäkringen. På de enskilda institutionerna bedriver handledarkollegier det konkreta kvalitetsarbetet inom sin verksamhet. Delegationsordningen mellan de olika nivåerna är rimlig.

Bedömargruppen är övertygad om att högskolans kvalitetsarbete säkerställer hög kvalitet inom forskarutbildningen vad gäller rekrytering, genomförande och framtida planering.

Urvalskriterierna är specificerade och genomskinliga för de sökande i samband med rekryteringen av nya doktorander. Högskolan försäkrar även att institutionens handledarkapacitet är tillräcklig och svarar mot doktorandernas behov. Som en del av kvalitetsarbetet upprättar doktoranden tillsammans med handledaren en individuell studieplan som följs upp minst en gång per år. Forskarkurserna utvärderas systematiskt med hjälp av återkoppling från doktoranderna. Därutöver kan doktoranderna lämna synpunkter direkt till lärarna och handledarna eller så kan de vända sig till studierektorn. Högskolans kvalitetsarbete blev godkänt av Högskoleverket 2009.

Sammantaget utgör detta en stark grund för att konstatera att Högskolan i Borås har ett väl fungerande system och organiserade rutiner för kvalitetssäkring vid högskolan, där ledningen och nämnderna långsiktigt utvärderar och planerar forskarutbildningarnas verksamhet.

Sammanfattningsvis anser bedömaregruppen att högskolans kvalitetsarbete är tillfredsställande.

Forskarutbildningsmiljö

Biblioteks- och informationsvetenskap har den bredaste forsknings- och undervisningsprofilen inom ämnet i Sverige och är bred även internationellt sett. Kraven på tillräcklig vetenskaplig bredd och tillräckligt vetenskapligt djup inom området är tillfredsställda.

Högskolan har med tio professorer, fyra docenter och tolv lektorer ett tillfredsställande antal lärare och disputerade forskare för att kunna bedriva forskarutbildning inom området. Även om två av dem är gästprofessorer och några är deltidspensionerade eller står inför en snar pensionering, är åldersstrukturen god och högskolan har en medveten strategi för att rekrytera ersättare. Samtliga professorer är aktiva vid Högskolan i Borås och har biblioteks- och informationsvetenskap som sitt huvudsakliga forskningsområde.

År 2010 finns 20 doktorander i miljön, vilket är tillfredsställande vad gäller möjligheterna att upprätthålla och utveckla en forskarmiljö. Närmare tio doktorander förväntas disputeras under år 2010. Högskolan i Borås planerar att i fortsättningen anta två till tre nya doktorander per år för att garantera ett tillräckligt stort antal doktorander i miljön. Bedömaregruppen anser att forskarutbildningens uppläggning motsvarar de krav som ställs på forskarutbildning.

Forskarna har goda möjligheter att bedriva forskning och doktoranderna erbjuds möjligheter att delta i forskargruppernas arbete och nätverk. Forskarna publicerar sig aktivt inom centrala fora för området. Högskolan ger goda förutsättningar för doktorandernas samarbete och integration i forskarmiljön. Den individuella studieplanen är en överenskommelse mellan doktoranden, handledaren och institutionen och garanterar en tillräcklig nivå av handledning, kursutbud och samarbete. Ett av de mest värdefulla delområdena inom forskarutbildningen vid biblioteks- och informationsvetenskap är deras forskarseminarier och det sätt de är organiserade. Doktoranderna måste lägga fram sin forskning vid seminarierna inför andra doktorander och forskare. När doktoranderna granskar en annan doktorands manuskript arbetar de tillsammans i mindre grupper. Det är obligatoriskt att delta i minst 80 procent av seminarierna och doktoranderna får poäng för att

utvärdera andras arbeten. På detta vis får de en bredare insikt i ämnesområdet än sitt eget forskningsområde. Att upprätthålla en sådan miljö med möjligheter till konstruktiv feedback och kritik i en öppen atmosfär är mycket värdefullt. Innan doktoranden försvarar sin avhandling vid disputation anordnas ett slutseminarium med externa opponenter. Slutseminarierna bidrar till att skapa en öppen miljö inom forskarutbildningen och skapar goda förutsättningar för doktorandernas ömsesidiga samspel.

Institutionen karakteriseras av sina goda kontakter med forskare från andra universitet. Genom deltagande i olika forskarnätverk och forskarskolor integreras även doktoranderna i den internationella forskarmiljön, några exempel är det Baltisk-Nordiska forskarnätverket NORSLIS, Graduate School of Language Technology, The Linnaeus Centre for Research on Learning samt Interaction and Mediated Communication in Contemporary Society. Rutinerna och systemen för att garantera kvaliteten på forskarutbildningen är väletablerade och väldokumenterade.

Sammanfattningsvis anser bedömggruppen att forskarutbildningsmiljön är tillfredsställande.

Handledarresurser

Som tidigare konstaterats har Högskolan i Borås ett tillräckligt antal kompetenta handledare i miljön för området biblioteks- och informationsvetenskap. Högskolan har anslagit medel för nya postdoktorala tjänster för de kommande två åren, vilket också stöder forskarutbildningen. En generationsväxling har påbörjats. En av professorerna är deltidspensionerad på 60 procent och en ny professor har år 2010 blivit anställd på 70 procent. Detta är ett medvetet beslut och ökar för tillfället resurserna för handledning. I sin rekryteringsstrategi har Högskolan i Borås de senaste åren strävat efter att engagera internationellt erkända forskare från utlandet. Strategin har varit framgångsrik då högskolan har lyckats utveckla forskarutbildningen samtidigt som den därigenom garanterar handledning för det växande antalet doktorander. Många doktorander vid högskolan undervisar till 20 procent av sin anställningstid. Bedömggruppen anser att detta är positivt för att den yngre generationen på detta vis integreras i den lokala forskarmiljön och det internationella forskarsamfundet. Detta är en styrka för forskarutbildningen och skapar potential för att vidareutveckla forskningsbaserad utbildning.

Ett stort antal doktorander kommer att avsluta sin forskarutbildning under 2010, vilket bevisar att högskolan hittills lyckats basera forskarutbildningen på ett tillräckligt stort antal kvalificerade handledare. Antalet utexaminerade doktorander har också ökat under de senaste åren. Många av dessa arbetar numera som lektorer eller docenter, vilket visar att rekryteringsstrategin för kvalificerade handledare med både vetenskaplig och pedagogisk kompetens har utvecklats jämsides med institutionens verksamhet inom forskarutbildningen.

Det faktum att forskarutbildningen fokuserar tre områden har skapat vissa problem om vilka ämnen som är relevanta och möjliga att välja för ett avhandlingsarbete. Det har förekommit att doktorander varit tvungna att byta avhandlingsämne under pågående forskarutbildning. Bedömggruppen finner dock att högskolan har rutiner för att hantera denna situation på ett smidigt sätt.

Högskolans strategi för att rekrytera handledare går ut på att försäkra att avhandlingar inom institutionens kärnområden kan handledas av personer inom områdets samarbetsnätverk.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att handledarresurserna är tillfredsställande.

Ekonomi

Den ekonomiska situationen vid Högskolan i Borås är stabil. Högskolan har tillräckliga medel för att säkerställa långsiktig planering av forskarutbildning och högskoleledningen ser att det finns utrymme att expandera och göra strategiska satsningar till exempel genom att inrätta postdoktorala tjänster. Högskolan uppmuntrar sina lärare och forskare att aktivt söka externa forskningsmedel. Samtidigt är detta inte helt enkelt när det gäller området biblioteks- och informationsvetenskap, eftersom området inte finns med bland Vetenskapsrådets lista över ämnesområden. Högskoleledningen är medveten om denna problematik och har möjlighet att ta det i beaktande vid den interna resursfördelningen. Svårigheterna till trots har Högskolan i Borås lyckats att erhålla extern finansiering från bland annat EU, Vetenskapsrådet, KK-stiftelsen, Svensk biblioteksörening och Kulturrådet.

Biblioteks- och informationsvetenskapens ungefärliga budget för forskarutbildningen är 15 miljoner kronor, med målsättning att öka den till 20 miljoner kronor under följande år. Denna summa består både av interna och externa medel. Verksamheten har varit stabil i över tio år och högskolan förväntar sig inte att ett beviljat tillstånd skulle föra med sig större förändringar. För de doktorander som antagits är situationen stabil och högskolan garanterar att de har finansiering under hela sin forskarutbildning. Bedömargruppen anser att Högskolan i Borås har en övertygande och långsiktig strategi för att trygga finansieringen av forskning och forskarutbildning inom området.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att ekonomin är tillfredsställande.

Infrastruktur

Högskolan har en hög nivå på den infrastruktur som stödjer forskarutbildningen med avseende på lokaler, bibliotek, användarutbildning, IT-resurser och studentservice. Alla doktorander har en egen arbetsplats, de flesta i samma miljö som handledarna. Biblioteket har Sveriges största utbud av litteratur och tidskrifter inom det biblioteks- och informationsvetenskapliga området. Fjärrlåneverksamhet finns och fungerar väl när det önskade materialet inte finns vid den egna institutionen. Studenterna har även tillgång till en stor variation av digitala resurser såsom bibliografiska databaser samt elektroniska tidskrifter och böcker. Därutöver har doktoranderna tillgång till Borås akademiska digitala arkiv (BADA) som är en utomordentlig resurs. Högskolan har investerat i utvecklingen av IT-tillämpningar som möter behoven inom experimentella studier speciellt inom informationssökning. Högskolan i Borås tillhandahåller alltså en god infrastruktur till sina forskarstuderande.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att infrastrukturen är tillfredsställande.

Sammanfattande bedömning och förslag till beslut

Området biblioteks- och informationsvetenskap vid Högskolan i Borås har länge haft en aktiv forskningsverksamhet och har också bedrivit forskarutbildning genom ett samarbetsavtal med Göteborgs universitet. Detta har bidragit till att högskolan har byggt upp en god forskarmiljö, en tillfredsställande infrastruktur och goda handledarresurser. Högskolan i Borås har satsat på kvalitetsarbetet, och de ekonomiska förutsättningarna är också goda. Sammantaget finner bedömargruppen att samtliga delområden som utgör bedömningsgrund för ansökan ligger på en tillfredsställande nivå.

Bedömargruppen föreslår att Högskoleverket ger Högskolan i Borås tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området biblioteks- och informationsvetenskap.